

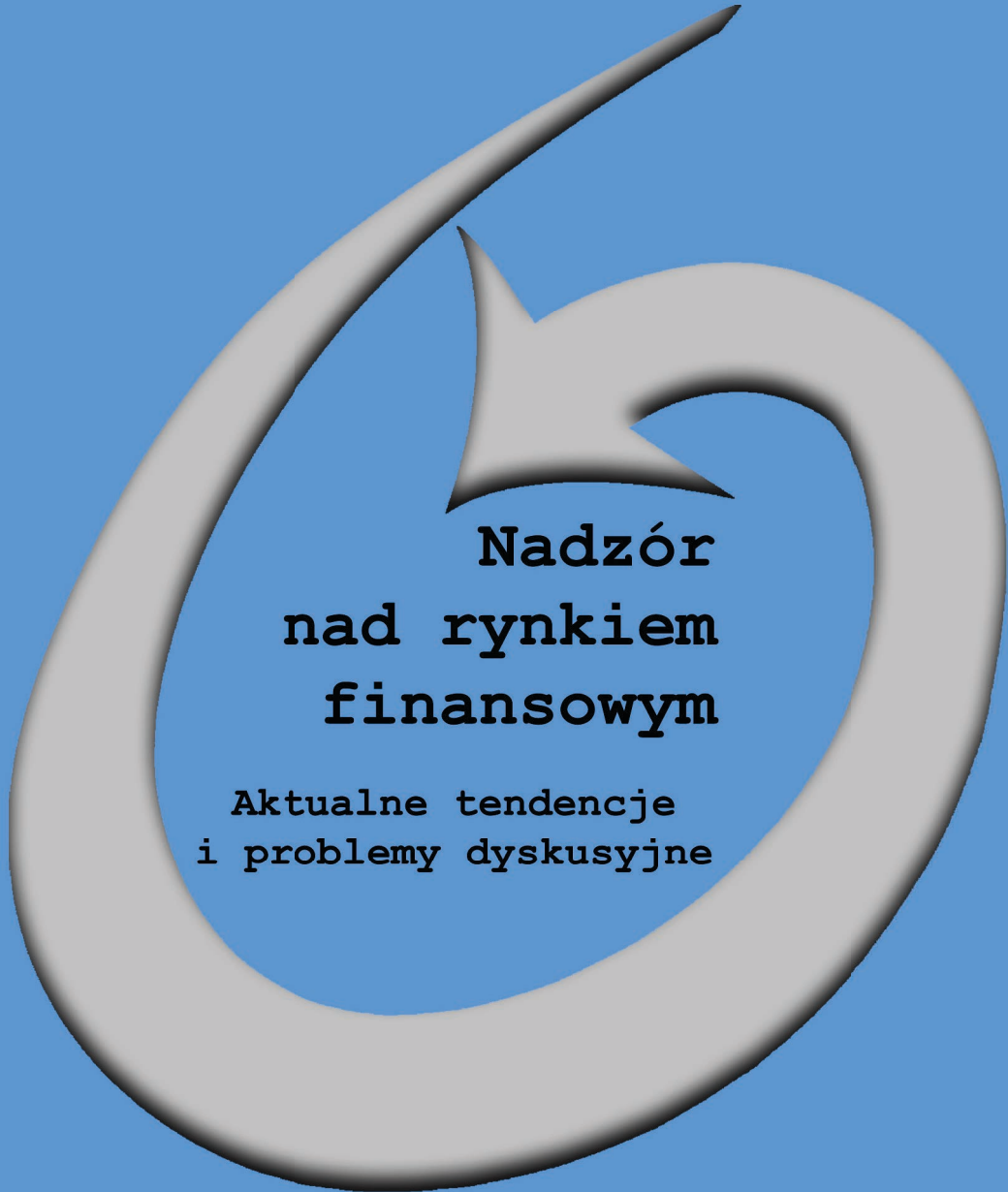

Uniwersytet
Wrocławski

KATEDRA PRAWA FINANSOWEGO

I KOŁO NAUKOWE PRAWA FINANSOWEGO FISCUS

STUDIA FINANSOWOPRAWNE Nr 1

**Nadzór
nad rynkiem
finansowym**

Aktualne tendencje
i problemy dyskusyjne

Pod redakcją
Eugeniei Fojcik - Mastalskiej
Edyty Rutkowskiej - Tomaszewskiej

WROCŁAW 2011

Prace Naukowe
Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego

Seria: **Studia Finansowoprawne**

Nr 1

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/36759>

pod redakcją
Eugenii Fojcik – Mastalskiej
Edyty Rutkowskiej – Tomaszewskiej

Nadzór nad rynkiem finansowym

Aktualne tendencje i problemy dyskusyjne

Wrocław 2011

Komitet Redakcyjny

Przewodniczący – prof. dr hab. Leonard Górnicki

Członek – dr Anna Trzmielak-Stanisławska

Członek – mgr Bożena Górna

Studia Finansowoprprawne pod red, naukową prof. dr hab. Ryszarda Mastalskiego

**© Copyright by Eugenia Fojcik – Mastalska & Edyta Rutkowska –
Tomaszewska**

Korekta:

Jan Michowski

Skład i opracowanie techniczne:

Agnieszka Kalota, Tomasz Kalota eBooki.com.pl

Publikacja finansowana ze środków Wydziału Prawa

Wydawca

Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa

ISBN 978-83-61370-88-8

Spis treści

Słowo wstępne.....	9
---------------------------	----------

Krzysztof Bekieszczuk

Nadzór KNF nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi	11
---	-----------

1. Rola i znaczenie nadzoru nad instytucjami finansowymi.....	11
2. Nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo – kredytowymi a nadzór bankowy.....	11
3. Model Law of Credit Unions.....	14
5. Uzasadnienie reformy systemu nadzoru nad SKOKami	16
6. Zmiany wprowadzone nową ustawą o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych	17
7. Podsumowanie.....	20

Rafał Bucholski

Nadzór na działalnością banków hipotecznych. Stan obecny i propozycje zmian	21
--	-----------

1. Zagadnienia wstępne	21
2. Komisja Nadzoru Finansowego.....	23
3. Nadzór sprawowany przez powiernika.....	30
4. Wnioski de lege ferenda	34

Magdalena Fedorowicz

Współpraca między Europejskimi Urzędami Nadzoru Finansowego a Komisją Nadzoru Finansowego w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym w UE.....	37
--	-----------

1. Uwagi wstępne.....	37
2. Obszary współpracy europejskich organów nadzoru finansowego i nadzorców krajowych (Komisji Nadzoru Finansowego)	39
3. Zasady współpracy między Europejskimi Urzędami nadzoru Finansowego a Komisją Nadzoru Finansowego	45

4. Uwagi końcowe	49
Anna Klein-Kaska	
Nadzór nad instytucjami parabankowymi w Polsce – tendencje ogólne	51
Ilona Maj, Agnieszka Maślanka	
Niezależność Komisji Nadzoru Finansowego	63
Tomasz Nieborak	
Działania edukacyjne i informacyjne Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie funkcjonowania rynku finansowego jako element kształtowania jego stabilności	73
1. Wprowadzenie	73
2. Zaufanie jako element kształtujący stabilność systemu finansowego	74
3. Komisja Nadzoru Finansowego i jej inicjatywy w zakresie edukacji finansowej	76
4. Wnioski	79
Magdalena Niedolaz	
Nadzór nad rynkiem usług płatniczych w kontekście zmian regulacyjnych	81
1. Wstęp	81
2. Rynek usług płatniczych w świetle nowych regulacji	81
3. Implikacje dla podmiotowego zakresu nadzoru	83
4. Nadzór nad instytucjami płatniczymi	85
5. Podsumowanie	88
Przemysław Pest	
Obowiązek badania wiedzy i doświadczenia inwestycyjnego klienta według MiFID a możliwe działania nadzorcze	89
1. Wstęp	89
2. Obowiązek badania wiedzy i doświadczenia klienta w celu oceny odpowiedniości (adekwatności) usług inwestycyjnych i instrumentów finansowych	89

3. Kwestionariusz do badania wiedzy i doświadczenia w dziedzinie inwestycji.....	93
4. Nadzór nad wykonywaniem obowiązku badania wiedzy i doświadczenia klienta w dziedzinie inwestycji.....	95

Edyta Rutkowska-Tomaszewska

Nadzór nad rynkiem finansowym a nieuczciwe praktyki rynkowe banków wobec konsumentów – zakres, potrzeba i możliwości podejmowanych działań97

1. Wprowadzenie	97
2. Pojęcie nieuczciwych praktyk rynkowych i ich przykłady w obrocie bankowym	98
3. Ochrona przed nieuczciwymi praktykami a cel i zadania KNF	103
4. Działania KNF na rzecz prawidłowego funkcjonowania rynku finansowego w zakresie ochrony interesów klientów (konsumentów)	104
5. Rozpatrywanie skarg nieprofesjonalnych uczestników rynku przez KNF	107
6. Nieuczciwe praktyki rynkowe banków a możliwość zastosowania środków nadzorczych	108
7. Zakończenie.....	111

Roman Szumlakowski

Komisja Nadzoru Finansowego jako organ administracji publicznej nadzorujący sektor bankowy w Polsce.....113

1. Geneza powstania oraz charakterystyka ustrojowa Komisji Nadzoru Finansowego.....	113
2. Cele oraz zakres przedmiotowy nadzoru bankowego sprawowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego.....	116
3. Środki nadzoru bankowego sprawowanego przez KNF.....	120
4. Podsumowanie.....	124

Paweł Wajda

Nadzór wstępny nad spółką prowadzącą rynek giełdowy w Polsce125

Anna Zalcewicz

**Nadzór Komisji Nadzoru Finansowego nad rynkiem usług
płatniczych – nowe uregulowania prawne w zakresie
kompetencji i zadań nadzorczych.....:137**

- 2. Zakres podmiotowy nadzoru nad rynkiem usług płatniczych 139
- 3. Uprawnienia reglamentacyjne KNF wobec nowych dostawców usług
płatniczych..... 140
- 4. Kompetencje kontrolne i nadzorcze KNF wobec dostawców
usług płatniczych 143
- 5. Podsumowanie..... 145

Patrycja Zawadzka

**Firmy inwestycyjne w kontekście pięcioletniej
działalności Komisji Nadzoru Finansowego.....149**

- 1. Wstęp 149
- 2. Pojęcie firmy inwestycyjnej..... 149
- 3. Licencjonowanie działalności firm inwestycyjnych..... 151
- 4. Nadzór nad bieżącą działalnością firm inwestycyjnych 152
- 5. Prace legislacyjne w przedmiocie działalności maklerskiej 156
- 6. Wnioski..... 159

Notki o autorach.....161

Słowo wstępne

System finansowy państwa jest jednym z najważniejszych elementów współcześnie funkcjonujących systemów gospodarczych a jego najważniejszym elementem jest rynek finansowy. O jego znaczeniu decydują m. in. realizowane przez niego zadania, w tym w szczególności - rola w łączeniu na zasadach rynkowych podmiotów posiadających wolne środki finansowe z podmiotami reprezentującymi popyt na nie.

Zależności, jakie istnieją pomiędzy poszczególnymi elementami, uznać należy za fundamentalne dla zrozumienia istoty rynku finansowego, mechanizmów jego funkcjonowania, a przede wszystkim regulacji. Założenie to ma szczególne znaczenie współcześnie, w dobie kryzysu finansowego.

Światowy, w tym i europejski, kryzys na rynkach finansowych spowodował w UE dyskusję na temat najbardziej optymalnego i efektywnego systemu nadzoru finansowego na szczeblu ponadkrajowym. Dnia 1 stycznia 2011 r. powstał nowy Europejski System Nadzoru Finansowego (ESNF) na obszarze całej UE, składający się z dwóch filarów nadzorczych: makroostrożnościowego oraz mikroostrożnościowego. Wobec tego istotną kwestią staje się współpraca między ESNF a KNF w różnych płaszczyznach a regulacja obszarów tej współpracy tworzy formalne podstawy dla efektywnego nadzoru europejskiego.

Postępująca globalizacja rynków finansowych wymusza integrację i koordynację struktur nadzorczych już nie tylko na szczeblu krajowym, w płaszczyźnie prawa UE, ale także na szczeblu międzynarodowym. Dokonujące się przeobrażenia strukturalne rynku finansowego, na które składa się proces deregulacji, tj. znoszenia ograniczeń prawnych pomiędzy różnymi jego segmentami oraz liberalizacji i rozszerzania zakresu działalności na nim podejmowanych, sprawiły, że rozszerzeniu, zarówno w wymiarze (aspekcie) podmiotowym, jak i przedmiotowym, ulega również nadzór nad rynkiem finansowym.

Model nadzoru, zakres kompetencji oraz przyznane instrumenty, środki nadzorcze muszą mieć na uwadze zapewnienie jego efektywności; brać pod uwagę specyfikę działalności poddanych mu podmiotów. „Zjednoczenie w różnorodności” jest mottem Unii Europejskiej, które powinno przyświecać dokonującej się przez prawo integracji rynku finansowego. Bezpieczeństwo rynku finansowego jest istotnym elementem jego prawidłowego funkcjonowania, jak również funkcjonowania gospodarki państwa i całego systemu UE.

Dobrze funkcjonujący rynek finansowy powinien być stabilny i przejrzysty oraz zapewniać bezpieczeństwo i ochronę interesów jego uczestników. Te cele i zadania są określone w wielu aktach prawnych, a istotna rola w ich realizacji została powierzona

także Komisji Nadzoru Finansowego – organowi nadzoru nad rynkiem finansowym. Komisja Nadzoru Finansowego, oprócz zadań w zakresie tradycyjnie rozumianego nadzoru nad rynkiem finansowym, została także wyposażona w kompetencje mające przeciwdziałać niedozwolonym zachowaniom uczestników rynku finansowego, tj. podmiotów podlegających nadzorowi, świadczących usługi finansowe (usługi na rynku finansowym) w celu ochrony interesów klienta (odbiorcy usług finansowych). Istotna jest także rola KNF w zakresie zwiększania świadomości finansowej odbiorcy usług oferowanych na rynku finansowym w ramach jej działalności informacyjnej oraz edukacyjnej. Ochrona interesów nieprofesjonalnych odbiorców (nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, nie tylko konsumentów) usług finansowych, pozostaje zatem w orbicie szczególnego zainteresowania Komisji.

We wrześniu 2011 roku obchodzono pięciolecie funkcjonowania Komisji Nadzoru Finansowego i wprowadzenia zintegrowanego nadzoru nad rynkiem finansowym, co zachęcać powinno do podsumowań, formułowania wniosków co do rozstrzygnięć nadzorczych oraz ich oceny. Choć przyjęte regulacje zasadniczo uznać można za odpowiadające potrzebom i wymogom nadzoru nad rynkiem finansowym, nie są one wolne od problemów dyskusyjnych.

Okazją do tego była także ogólnopolska konferencja naukowa, która zbiegła się niemalże z tym jubileuszem, poświęcona tej problematyce, zorganizowana w dniach 27- 28 października 2011 r. przez Studenckie Koło Naukowe Prawa Finansowego FISCUS, działające przy Katedrze Prawa Finansowego na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, przy udziale Komisji Nadzoru Finansowego.

Niniejsze opracowanie stanowi głos w dyskusji nad potrzebą i kierunkami zmian w zakresie sprawowania nadzoru nad rynkiem finansowym i kompetencji Komisji Nadzoru Finansowego, w celu zapewnienia bezpieczeństwa rynku finansowego. Publikacja ta, w większości, stanowi zbiór referatów, w wersji znacznie rozszerzonej, wygłoszonych podczas konferencji oraz referatów nadesłanych, które z uwagi na ograniczone ramy czasowe nie były podczas niej wygłoszone.

Z satysfakcją i wdzięcznością stwierdzić można, że konferencja spotkała się z szerokim i życzliwym zainteresowaniem środowiska. Prężność działaczy Koła Naukowego a także stała aktualność problematyki funkcjonowania rynku finansowego pozwalają przypuszczać, że konferencje Koła dotyczące problematyki funkcjonowania rynku finansowego staną się trwałym elementem życia naukowego na naszym Wydziale.

Redaktorzy

Grudzień 2011 r

Notki o autorach

Krzysztof Bekieszcuk – student I roku studiów magisterskich Administracji, WPAiE UWt.

Dr Rafał Bucholski – doktor nauk prawnych, adiunkt w Instytucie Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku, członek Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Gorzowie Wlkp., radca prawny.

Dr Magdalena Fedorowicz – doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej Wydziału Zamiejscowego w Poznaniu. Autorka 40 artykułów i opracowań, dotyczących problematyki prawa finansowego Polski i UE, w tym w szczególności prawa bankowego Unii Europejskiej. Dwukrotna stypendystka DAAD i KAAD w Humboldt-Universität w Berlinie. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół polskiego i unijnego prawa bankowego, w tym zwłaszcza bankowości centralnej, a także prawa rynku finansowego i finansów Unii Europejskiej oraz nadzoru nad rynkiem finansowym w Polsce i w Unii Europejskiej. Jest członkinią Stowarzyszenia Centrum Informacji i Organizacji Badań Finansów Publicznych i Prawa Podatkowego Krajów Europy Środkowej i Wschodniej.

Anna Klein-Kaska – studentka Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytet Gdański.

Iłona Maj – studentka I roku studiów magisterskich Administracji WPAiE UWt, Wiceprezes SKNPF FISCUS.

Agnieszka Maślanka – studentka I roku studiów magisterskich Administracji WPAiE UWt, Prezes SKNPF FISCUS.

Dr hab. Tomasz Nieborak – pracownik naukowy w Katedrze Prawa Finansowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Stypendysta DAAD oraz Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. Jego badania naukowe koncentrują się między innymi na prawie bankowym, prawie usług finansowych Unii Europejskiej, zagadnieniach dotyczących pochodnych instrumentów finansowych, problematyce

regulacji rynku finansowego, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień tzw. nurtu *Law&Economics*.

Magdalena Niedolaz – doktorantka w Katedrze Prawa Administracyjnego i Finansowego Przedsiębiorstw w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie Szkoły Głównej Handlowej, stypendystka projektu „Weź stypendium - dla rozwoju”, realizowanego przez SGH na rzecz doktorantek i doktorantów i współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Przemysław Pest – doktorant w Katedrze Prawa Finansowego WPAiE UW.

Dr Edyta Rutkowska-Tomaszewska – doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Finansowego WPAiE UW. Autorka licznych publikacji naukowych z zakresu prawa finansowego, prawa bankowego, prawa usług finansowych, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony klienta (zwłaszcza konsumenta) a także prawa rynku finansowego, zwłaszcza dotyczących problematyki nadzoru finansowego; autorka trzech monografii: *Bankowe wzorce umowne*, Branta 2002, *Naruszenie obowiązków informacyjnych banków w prawie umów konsumenckich*, Warszawa 2009; *Nieuczciwe praktyki rynkowe banków*, Warszawa 2011, współautorka podręcznika *Prawo bankowe*, pod redakcją prof. dr hab. E. Fojcik-Mastalskiej, Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2009 oraz *Prawo finansowe* pod redakcją prof. dr hab. E. Fojcik-Mastalskiej i R. Mastalskiego, Warszawa 2011.

Roman Szumlakowski - student I roku studiów magisterskich Administracji WPAiE UW, członek SKNPF FISCUS.

Dr Paweł Wajda – doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa i Postępowania Administracyjnego Wydziału Prawa i Administracji – Uniwersytetu Warszawskiego.

Dr Anna Zalcewicz – dr nauk prawnych, w latach 1997-2011 asystent, a następnie adiunkt w Katedrze Prawa Finansowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego w Szczecinie, obecnie adiunkt w Katedrze Prawa Finansów Publicznych w Europejskiej Wyższej Szkole Prawa i Administracji w Warszawie, autorka licznych prac z dziedziny prawa finansowego.

Dr Patrycja Zawadzka – adiunkt w Katedrze Prawa Finansowego WPAiE UW; autorka publikacji z zakresu prawa finansowego i prawa rynku finansowego, w tym prawa bankowego oraz prawa rynku kapitałowego.

ISBN 978-83-61370-88-8